

ro

Uniunea Europeană
Politica Regională

info regio

| Nr. 28 | Decembrie 2008 |

panorama

**Cartea Verde privind
Coeziunea Teritorială,
calea de urmat**

Cuprins

Cartea Verde privind Coeziunea Teritorială, calea de urmat

Cartea Verde privind Coeziunea Teritorială – transformarea diversității în punct forte

Care sunt întrebările privind viitorul politicii de coeziune în Europa?
Panorama prezintă Cartea Verde și analizează câteva aspecte cheie.

Cartea Verde din diferite unghiuri

Cinci interviuri ilustrează modul în care privesc cei direct
implicați Cartea Verde, domeniul său de aplicare și obiectivele sale.

Gruparea europeană a cooperării teritoriale: ce este și cum funcționează

Noul instrument al Comisiei urmărește să contribuie la reunirea regiunilor sub
o identitate juridică, reducând birocrăția și înlăturând barierele din calea cooperării.

Raport: Conferința de la Paris privind coeziunea teritorială și viitorul politicii de coeziune

Panorama se deplasează la Paris pentru o conferință de două zile,
formulând un raport privind mesajele centrale și oferind o privire de ansamblu
asupra opiniilor și întrebărilor formulate pentru continuarea dezbaterii.

Ordinea de zi

REGIO și rețelele

Online

Fotografii (paginile): European Commission (3, 4, 5, 7, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17),
EPA PHOTO/CTK/MILAN KOSECEAR (6), EPA PHOTO/ATTILA KISBENEDEK (8).

Coperta: Wind generator at Blyth, United Kingdom. Foto: European Commission.

Editor: Raphaël Goulet, Comisia Europeană, Directoratul General de Politică Regională.

Alte contribuții: Tipik S.A.

Această revistă este tipărită în engleză, franceză și germană,
pe hârtie reciclată, și este disponibilă în 22 de limbi ale Uniunii Europene la:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Opiniile exprimate în această publicație sunt cele ale autorului și nu
reflectă neapărat opiniile Comisiei Europene.

4

8

12

13

18

19

20

Pe scurt

Coeziunea teritorială – Transformarea diversității în punct forte

Noua Carte Verde a Comisiei privind Coeziunea Teritorială a generat dezbateri cu privire la aspecte fundamentale referitoare la modul în care funcționează UE. Nelimitându-și nici pe departe impactul doar la politica de coeziune, documentul dă naștere la întrebări cu privire la natura cooperării teritoriale, la modul în care oamenii folosesc spațiile în care locuiesc, la implicațiile teritoriale ale politicilor sectoriale, la relația dintre cooperare și competitivitate. Stilurile de viață se schimbă, dezvoltându-se realități care înainte erau inimaginabile. Este nevoie de o reacție din partea tuturor nivelurilor de guvernare ale Europei. Dar care trebuie să fie această reacție?

Dată fiind această dezbatere atât de fecundă, care acoperă o varietate de subiecte, acest număr al revistei Panorama se concentrează în întregime asupra Cărții Verzi. Vom analiza aici Cartea Verde însăși, vom comunica un raport al conferinței de lansare desfășurate timp de două zile la Paris, vom intervieva cinci persoane implicate direct la diferite niveluri ale politicii regionale pentru a le afla speranțele și temerile și vom prezenta noul instrument al UE pentru facilitarea cooperării transfrontaliere – Gruparea Europeană pentru Cooperare Teritorială (EGTC).

Dimensiunea teritorială a stat în centrul politicii de coeziune încă din faza de început, prin sistemul eligibilității, prin sistemul distribuției resurselor financiare sau prin modul în care a fost organizată planificarea. Totuși, mulți oameni sunt de părere că politicile publice trebuie să ia mai bine în calcul necesitățile teritoriale, chiar dacă în prezent nu există un consens asupra modului în care trebuie făcut acest lucru. În acest context, Parlamentul European, întrunirile informale ale Miniștrilor responsabili cu dezvoltarea urbană și coeziunea teritorială, desfășurate în Leipzig în 2007, precum și numeroase asociații reprezentând anumite tipuri de teritorii, au solicitat Comisiei să prezinte o teză privind coeziunea teritorială. Cartea Verde reprezintă răspunsul nostru.

Prin lansarea dezbaterii, Comisia are ambiția de a obține o înțelegere unitară a coeziunii teritoriale și să găsească soluții europene comune.

Vă invit să citiți acest număr al revistei Panorama și să vizitați site-ul Inforegio dedicat Cărții verzi, http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_ro.htm

Participați la dezbatere și faceți-vă cunoscute opiniile!

Danuta Hübner
Comisar pentru Politică Regională

Transformarea diversității teritoriale într-un punct forte – Cartea Verde privind Coeziunea Teritorială

Densitatea, distanța și divizarea: trei factori pe care raportul pentru 2009 al Băncii Mondiale îi identifică drept având un posibil impact asupra ritmului dezvoltării economice și sociale. În Cartea sa Verde privind Coeziunea Teritorială, Comisia schițează trei fronturi posibile pentru abordarea acestor dificultăți, analizează regiunile cu anumite particularități geografice, discută conceptul de coeziune teritorială în planificarea politicilor UE și lansează spre dezbateră tema coeziunii.

În 2006, Consiliul a adoptat Directivele Strategice Comunitare, care afirmă că „promovarea coeziunii teritoriale trebuie inclusă în efortul de a ne asigura că teritoriul Europei poate contribui la realizarea obiectivelor privind dezvoltarea și crearea de locuri de muncă”. Directivele strategice privind dezvoltarea rurală evidențiază și ele contribuția adusă la coeziunea teritorială de unele programe înrudite.

Este tot mai mult recunoscută necesitatea promovării cooperării, a dialogului și a parteneriatului dintre diferitele niveluri de guvernare, organizațiile și oamenii care implementează politica în teren.

Date fiind aceste aspecte și schimbări cauzate de recenta extindere, necesitatea armonizării atuurilor pentru depășirea dificultăților unei economii globale și imperativul de a depune eforturi pentru o dezvoltare mai durabilă, Comisia a publicat această Carte verde și a lansat faza de consultare a acesteia. Să vedem deci ce se pune de fapt în discuție.

Concentrare – Conectare – Cooperare: răspunsul în fața dificultăților

Concentrarea

Așezările din cadrul UE sunt organizate într-un model neobișnuit, cu 5 000 de orașe și aproape 1 000 de metropole răspândite în întreaga Europă. Deși rețeaua urbană este relativ densă, doar 7 % din populație trăiește în metropole cu peste cinci milioane de locuitori, față de procentajul de 25 % din SUA.

La nivel global, metropolele din UE sunt mai mici, acest lucru influențând productivitatea. Concentrarea spațială a activității economice este mai redusă în UE decât în alte zone dezvoltate ale lumii – ceea ce reflectă un anumit mod de viață european, în care se pune preț pe dezvoltarea durabilă, pe protejarea resurselor naturale și a tradițiilor culturale. Toate acestea înseamnă că, deși viața urbană este o caracteristică răspândită, ea nu este una concentrată: locuitorii metropolelor se află aproape de zonele rurale, iar cei cu domiciliul rural au adesea acces ușor la servicii. Orașele de dimensiuni mici și medii sunt mai importante decât ar putea sugera dimensiunea lor, oferind o infrastructură și servicii de importanță cheie pentru evitarea depopulării rurale și a migrației spre zonele urbane.

Într-un teritoriu caracterizat printr-un număr mare al orașelor de dimensiuni mici și medii, cum se pot obține avantajele

Beneficiile economice ale concentrării trebuie încurajate, menținându-se totodată aspectul pozitiv al orașelor și metropolelor europene.

activității economice concentrate concomitent cu evitarea aspectelor negative precum poluarea, congestionarea, degradarea urbană și excluderea socială? Răspunsul se află în încurajarea cooperării, a interacțiunii și a conexiunii dintre orașe, metropole și zonele rurale înconjurătoare. Pentru a beneficia de productivitatea sporită generată de concentrarea activității economice, Europa trebuie să își atingă masa critică prin stabilirea de rețele, nu prin metropole uriașe care să creeze acest efect doar datorită cifrelor.

Coeziunea teritorială ne întreabă cum putem valorifica la maxim această structură unică și diversă a așezărilor, ținând cont că cetățenii Europei nu trebuie să fie dezavantajați în ce privește oportunitățile de angajare, condițiile de locuit, accesul la serviciile publice și alte asemenea facilități doar pentru că locuiesc într-o anumită regiune și nu în alta.

Sistemele avansate de gestiune a traficului reunesc fizic oamenii, pe când o mai bună utilizare a tehnologiei ajută la împărtășirea ideilor.

Conectarea

Indiferent cât de echilibrată este urbanizarea care se prevede, este necesară atât reunirea aglomerărilor urbane, cât și a locuitorilor acestora. Ne vin imediat în minte legăturile prin transporturi, dar interconectarea presupune, de asemenea: acces rapid și de calitate la Internet; conectarea la surse de energie fiabile; legăturile dintre centrele de cercetare și companii și asigurarea satisfacerii cerințelor speciale ale grupurilor defavorizate.

În noile state membre, legăturile rutiere sunt insuficiente, iar cele feroviare sunt neechilibrate: în majoritatea cazurilor, căile ferate nu permit utilizarea trenurilor de mare viteză și au nevoie de reparații. Trebuie implementate sisteme avansate de gestionare a traficului. Nu se realizează reducerea emisiilor de CO₂ care ar putea rezulta în urma utilizării transporturilor pe apă – transporturile maritime și pe râurile interne sunt în continuare subdezvoltate.

Accesul la servicii de interes general, cum ar fi îngrijirea medicală sau învățământul, este adesea o problemă în zonele rurale. În regiunile îndepărtate, aproximativ 40 % din populație are peste o oră de mers cu mașina pentru a ajunge la un spital, iar 43 % sunt la peste o oră depărtare de o universitate. Nu se exploatează potențialul pe care îl oferă tehnologia informațională și de comunicații pentru medicina și învățământul la distanță.

Zonele metropolitane ce se întind peste granițe locale și regionale și regiunile de frontieră din cadrul UE-15 au avut avantajul multor ani de politică de coeziune cu impacturi pozitive, cum ar fi gradul sporit de acces, calitate și eficiență în ce privește îngrijirea medicală transfrontalieră – fapt important, deoarece nu există reguli clare în ce privește aspectul accesului.

Aspectul pus în dezbatere

Este necesară dezvoltarea de politici coerente pentru infrastructură și cooperarea economică în noile state membre și în regiunile de frontieră ale vechii Cortine de Fier. De asemenea, trebuie depuse eforturi pentru îmbunătățirea utilizării spațiilor maritime și traversarea granițelor dintre uscat și mare.

Aspectul pus în dezbatere

Este nevoie de o dezvoltare mai echilibrată și mai durabilă, care să consolideze competitivitatea respectând în același timp atuurile naturale cum ar fi spațiul rural deschis. O asemenea dezvoltare trebuie să asigure și coeziunea socială. Se sugerează astfel evitarea concentrațiilor excesive de dezvoltare, pentru ca toată lumea să poată culege roadele facilităților aduse de viața în orașe și metropole – de exemplu, accesul la spitale și școli.

UE este înconjurată în sud și est de regiuni care încă au produsul intern brut (PIB) pe cap de locuitor mai scăzut decât zonele de la granițele exterioare ale Uniunii – aceste zone având ele însele cele mai scăzute valori ale PIB-ului din UE. Unele dintre aceste țări din afara UE se caracterizează și printr-o creștere a numărului de locuitori, fiind astfel puternică și presiunea migrării.

Cooperare

Aspectele care necesită cooperarea mai strânsă pot fi discrete – anumite probleme care par să ia naștere într-o regiune și să afecteze doar regiunea respectivă își pot avea originea reală în afara teritoriului respectiv. Atunci când se produce, contaminarea solului poate părea să afecteze doar o anumită locație. Cu toate acestea, agenții de poluare dintr-o anumită țară se pot răspândi și în alta – pânzele de apă subterane se pot degrada, iar comportamentul iresponsabil al unei țări se poate răsfrânge asupra alteia. Schimbarea climatului și inundațiile, incendiile și secetele ce rezultă de aici sunt probleme mai evidente, care vor face necesară o cooperare transfrontalieră și mai eficace.

În timp ce considerațiile ecologice contestă modul în care concepeam înainte granițele, delimitările și regiunile independente, natura fluxurilor de lucru moderne cere și ea parteneriate mai strânse între zonele care mai demult s-ar fi putut considera ca fiind entități distincte și separate. Dezvoltarea economică, transporturile publice, accesul la îngrijirea medicală, la învățământul superior și facilitățile de formare – toate depășesc granițele regionale.

Este larg recunoscut plusul de valoare pe care îl aduce cooperarea. După 14 ani de programe concentrate asupra acestui aspect, Comisia speră ca această Carte Verde să atragă atenția asupra beneficiilor dezvoltării cooperării teritoriale. Acest lucru se vede deja în proaspăta Strategie UE a Regiunii Mării Baltice – un teren de încercare pentru regândirea naturii cooperării teritoriale, care pune accent pe strategiile mai coerente, pe urmărirea acelorași obiective la nivelul comunității și pe instrumentele de implementare robuste.

Este însă necesară punerea în practică a idealurilor și găsirea unor modalități de promovare a obiectivelor. Gruparea Europeană pentru Cooperare Teritorială (EGTC) oferă diferitelor administrații un cadru legal de conlucrare – dar putem și trebuie să facem mai mult decât atât.

Aspectul pus în dezbateră

Trebuie promovat un set de instrumente cu grad sporit de eficacitate și adaptabilitate pentru facilitarea cooperării dintre diferite culturi administrative și instituționale; EGCT reprezintă un bun pas de început.

Aspectul pus în dezbateră

Este nevoie de politici speciale pentru regiunile cu particularități geografice?

Geografia – prieten sau dușman?

Regiunile montane și insulare prezintă caracteristici economice la fel de deosebite ca și topografia lor. Deși, turismul le-a adus adesea beneficii, impulsivând economia locală și asigurând mijloacele și argumentele creării unei rețele de transporturi și a unor servicii de bază bune, tot turismul le-a făcut și vulnerabile. Dependența de un singur sector periclitează aceste economii, riscurile fiind exacerbate de problema schimbării climatului – insulele sunt amenințate de creșterea nivelului mării și eroziunea zonelor de coastă, iar munții de topirea ghețarilor și reducerea ninsorilor.

Accesibilitatea este o altă barieră cumulată în calea dezvoltării – insulele sunt adesea periferice, iar zonele de munte constituie de multe ori bariere naturale între statele membre, întărind astfel efectele de frontieră. Cooperarea internațională este așadar esențială în aceste zone, nu doar pentru zonele montane în sine, ci și pentru zonele de șes pe care le despart.

De ce s-a ales acest moment pentru publicarea unei Cărți Verzi?

Discuția cu privire la dezvoltarea teritorială a fost lansată la începutul anilor '90, odată cu publicarea a două rapoarte, Europa 2000 și Europa 2000+. Totuși, conceptul de coeziune teritorială a apărut abia în 1995, în cadrul unei întruniri a Adunării Regiunilor Europene, desfășurate la Anvers.

Doi ani mai târziu, conceptul a fost introdus în Tratatul de la Amsterdam (Articolul 7d), iar în 1999, statele membre au adoptat Perspectiva Dezvoltării Spațiului European (ESDP). Întrunirile frecvente dintre miniștrii din diferite guverne responsabili cu amenajarea spațiului și dezvoltarea regională au dus la adoptarea unei ordini de zi teritoriale, în care se specificau trei priorități pentru coeziune:

- Orientarea politicilor naționale și regionale de dezvoltare teritorială asupra valorificării din plin a atuurilor teritoriale;

Elementele geografice, cum ar fi lanțurile muntoase, pun la încercare cunoștințele noastre tradiționale în materie de frontiere.

Politica de coeziune, sau cum să transformi provocările teritoriale în factori benefici.

- Întărirea legăturilor dintre teritorii și a integrării teritoriilor prin promovarea cooperării și a schimburilor; și
- Sporirea consecvenței politicilor europene cu impact teritorial.

Din accentul care s-a pus pe coeziunea teritorială la nivel interguvernamental a reieșit că dezbateră era suficient de avansată pentru a se dori formarea unei viziuni comune privind modul în care coeziunea se integrează în politicile UE – după un an de formulare, Cartea Verde a fost publicată pentru a consolida opinia și a contura o traiectorie viitoare.

Dezvoltarea coeziunii teritoriale

Până acum, tradiționala piatră de temelie a finanțării coeziunii și unitatea de analiză pe care s-a bazat politica a fost reprezentată de așa-numitele regiuni administrative NUTS-2 de mărime mijlocie ale statului membru, identificate de EUROSTAT ca având un set de parametri comuni.

Cooperarea teritorială cere o abordare mai flexibilă a geografiei, care să ia în calcul atât regiunile mai mici, cât și cele mai mari, precum bazinul Dunării și regiunea Mării Negre. Dar analiza nu se oprește aici; noua abordare a geografiei include și nivelurile de cooperare și rețelele în categoria caracteristicilor geografice, conferind o nouă dimensiune modurilor în care este concepută dispunerea Uniunii Europene.

Argumentul că avem nevoie de un corespondent la nivel teritorial al politicilor largi, sectoriale din UE câștigă teren, ca și faptul că politica trebuie adaptată la nivel local pentru a funcționa corect. Acest aspect începe să se observe deja, anumite programe regionale transferând bugetele globale direct către orașele implicate, ținând cont de opinia lor în ce privește conceperea și implementarea de proiecte. Accentul se pune pe formularea de politici în funcție de locație, cuvântul „teritoriu” reamintindu-le autorităților că trebuie să cunoască particularitățile locului înainte de formularea unei politici. Este nevoie de o schimbare în planificarea politicii sectoriale. Dezvoltarea de politici sectoriale ar trebui să țină cont, la toate nivelurile, de impactul pe care îl vor avea politicile în regiunile respective. Agricultură, inovație, dezvoltare durabilă – nu există soluții universale.

Cartea Verde asigură reglajul fin al abordării, argumentând că atenția implicită acordată coeziunii teritoriale trebuie să devină explicită – politica regională ar trebui, așa cum sugerează descrierea ei, să fie aplicată la diferitele tipuri de regiuni, în sensul obișnuit al cuvântului, sau, ca să folosim alt termen, la teritorii. Trebuie încurajată o focalizare asupra nivelului subnațional, cu accentul asupra politicilor „orientate asupra locului”, integrate în cadrul politicilor din sectoare, cum ar fi dezvoltarea durabilă și accesul la servicii.

Sugerând o geografie mai flexibilă, lucrarea nu pune sub semnul întrebării competența națională și regională în domeniul amenajării spațiului și al utilizării terenului. După cum explică Danuta Hübner, Comisarul pentru politica regională, „trebuie să explorăm noi forme de guvernare pentru a consolida în continuare dificila, dar esențială combinație dintre direcția europeană de nivel înalt și adaptarea ascendentă la nevoile și preferințele locale.”

Diversitatea ca atu, nu barieră

Odată cu schimbarea perspectivei, se schimbă și filosofia – cooperarea nu se rezumă la încercarea de a depăși granițele naționale, ci reprezintă și o etapă critică în procesul de consolidare.

Trebuie să renunțăm la stereotipurile simple precum „urban înseamnă productivitate, rural înseamnă dezavantaj”, ca și ideea că anumite tipuri de topografie vor avea mereu un PIB scăzut. Există metropole care trec prin perioade dificile, există zone rurale care prosperă, iar cooperarea teritorială ar trebui să se concentreze asupra reunirii celor două tipuri de zone, pentru ca regiunile să aibă șansa de a oferi o viață mai bună locuitorilor lor.

Trebuie canalizate fonduri pentru formarea de sinergii neîntrerupte, care să continue să producă efecte în regiune după încheierea proiectului sau a programului. Atenția trebuie mutată de la efortul de stabilizare la cel de alimentare a potențialului de dezvoltare – cooperând în vederea atingerii competitivității.

Comisia așteaptă feedbackul dumneavoastră pe parcursul acestui proces de dezbateră ce se va derula până la sfârșitul lunii februarie 2009.

Accesați site-ul Cărții Verzi:

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_ro.htm

Diferite perspective asupra Cărții Verzi

Următoarea selecție de interviuri evidențiază modul în care este percepută Cartea Verde printre persoanele implicate în politica regională. Prioritățile și pozițiile lor se întrepătrund cu ocupațiile pe care le au, iar pentru a le prezenta perspectivele diferite, două întrebări cheie au fost adresate tuturor acestor persoane. A treia întrebare este personalizată, prezentând variații în funcție de rolul celor intervievați și oferind o imagine preocupărilor lor cheie.

Danuta Hübner, comisarul european pentru politici regionale

1. Ce schimbări vă așteptați să aducă pe teren recenta Carte Verde privind Coeziunea Teritorială?

Cartea Verde ne cere să luăm în calcul impactul pe care îl au pe teren politicile precum transporturile sau agricultura. Ea ne întreabă cum se poate realiza dezvoltarea armonioasă a diferitelor teritorii prin diferite politici publice, în special prin Politica de Coeziune Europeană.

Este necesar ca politica să fie integrată la toate nivelurile, pentru ca nevoile cetățenilor care trăiesc pe teritorii bine definite să fie satisfăcute.

Politica de coeziune are scopul de a permite oamenilor să valorifice la maxim caracteristicile inerente ale teritoriilor în care locuiesc, iar Cartea Verde lansează dezbateră cu privire la modul în care se poate asigura această posibilitate. Ascultăm ceea ce spun oamenii în această perioadă de consultare și reținem comentariile pe care le fac ei, dar, în opinia mea, există aspecte concrete pe care trebuie să le luăm în calcul.

Trebuie să regândim modul în care definim „teritoriul” și în care elaborăm politica. Oamenii se limitează din ce în ce mai puțin la granițele administrative stabilite – făcând naveta până la servicii și parcurgând distanțe mari pentru cumpărături sau agrement – schimbându-se astfel modul de viață în cadrul teritoriilor. În același timp, noile realități, precum globalizarea, schimbarea climatului și migrarea, necesită acțiuni comune la nivel european, care să reunească toate nivelurile factorilor politici.

Avem nevoie de o abordare integrată a formulării de politici la toate nivelurile; **politicile publice trebuie să vină în**

întâmpinarea cerințelor oamenilor în teritorii corect definite. Aceste teritorii pot varia de la comunitățile locale până la suprafețele metropolitane, de la regiunile transfrontaliere până la bazinele hidrografice sau maritime transnaționale.

Este nevoie de acțiuni pentru coordonarea politicilor sectoriale și teritoriale, chiar dacă se păstrează autonomia politicilor diferite. De asemenea, este nevoie de o mai strânsă colaborare pentru întărirea acelei dificile, dar esențiale combinații a direcției europene de la nivel înalt cu definiția ascendentă a necesităților și a preferințelor la nivel local.

Pentru luarea de decizii mai bune este nevoie de o cunoaștere mai clară a teritoriilor noastre, inclusiv a dinamicii teritoriilor, a impacturilor, a scenariilor și așa mai departe. Datele și indicatorii, precum și metodele, trebuie să permită identificarea complexității impactului pe care îl pot avea politicile în teren. Sunt în derulare eforturi semnificative în acest sens, de exemplu în cadrul programului ESPON.

2. Cooperarea pare a fi o temă cheie în Cartea Verde. Ce probleme considerați că ar putea fi depășite pentru a genera o cooperare regională reală la nivel interregional și transnațional?

Preambulul Tratatului de la Lisabona subliniază că obiectivul primar al Uniunii Europene este „crearea unei uniuni și mai strânse între popoarele Europei” și „asigurarea progresului economic și social al țărilor acestor popoare prin acțiuni comune, pentru eliminarea barierelor care separă Europa”.

În acest scop, trebuie să ne concentrăm asupra cooperării; indiferent însă cât de bine implementăm piața internă, rămân în continuare bariere.

Sper că această Carte Verde va declanșa o discuție cu reverberații puternice, care să identifice dificultățile comune anumitor tipuri de regiuni, mai ușor de abordat prin cooperare. Cooperarea și împărtășirea experiențelor între regiuni poate fi un factor cheie pentru stimularea unui proces de dezvoltare regională dinamic și orientat spre viitor.

Governarea la niveluri multiple poate contura cooperarea durabilă în cadrul zonelor mari, transnaționale, cum sunt lanțurile muntoase, aglomerările transfrontaliere și teritoriile comune la o scară mai apropiată de cea locală. Aici, Gruparea Europeană pentru Cooperare Teritorială, care poate implica toate nivelurile publice, se dovedește a fi un instrument UE emblematic.

3. Este oare prematură dezbaterea cu privire la coeziunea teritorială, având în vedere că încă nu a fost semnat Tratatul de la Lisabona, în care este ea cuprinsă?

Dezbateră nu este prematură – este important să înțelegem că acest concept al coeziunii teritoriale nu este unul nou. În acest context, Parlamentul European, întrunirea informală a Miniștrilor responsabili cu dezvoltarea urbană și coeziunea teritorială, desfășurată la Leipzig în 2007, precum și numeroase asociații reprezentând anumite tipuri de teritorii, au solicitat Comisiei să prezinte o teză privind coeziunea teritorială. Cartea Verde reprezintă răspunsul nostru.

Dimensiunea teritorială a stat în centrul politicii de coeziune încă din faza de început, prin sistemul eligibilității, prin sistemul distribuției resurselor financiare și prin modul în

care a fost organizată planificarea. Totuși, mulți oameni sunt de părere că politicile publice trebuie să ia mai bine în calcul necesitățile teritoriale, chiar dacă în prezent nu există un consens ferm asupra modului în care trebuie făcut acest lucru.

Prin lansarea dezbaterii, Comisia speră să obțină o înțelegere unitară a coeziunii teritoriale și să găsească soluții europene comune. Trebuie să luăm însă în calcul procesul politicii. Tratatul de la Lisabona va face ca obiectivul coeziunii teritoriale să devină evident și explicit, dar el trebuie mai întâi ratificat. Politica viitoare a coeziunii va aprofunda dimensiunea teritorială a dezvoltării; în prezent însă, depunem eforturi pentru a asigura succesul implementării programelor 2007-2013. Trebuie să ne gândim la viitor, dar se pot face numeroase lucruri în cadrul tratatelor și al reglementărilor actuale.

Michel Delebarre, Prim-Vicepreședinte al Comitetului Regiunilor din 2008, Primarul orașului Dunkerque

1. Ce schimbări vă așteptați să aducă pe teren recenta Carte Verde privind Coeziunea Teritorială?

Primul avantaj este lansarea dezbaterii. Noțiunea va fi una esențială în următorii zece ani pentru construirea Uniunii Europene. Așadar, ce înțelegem prin coeziunea teritorială? În viziunea mea, fiecare teritoriu trebuie să aibă speranțe pentru viitor, trebuie să își poată construi o strategie în manieră proprie. Aceasta nu înseamnă că toate teritoriile sunt identice, că vor avea același număr de IMM-uri sau același nivel de infrastructură. Toate regiunile se confruntă cu probleme interne legate de coeziunea teritorială și de competitivitate. În ce ne privește, trebuie să permitem tuturor regiunilor să participe la „concertul european”, atât în ciuda, cât și datorită diversității lor. **Niciun teritoriu nu trebuie abandonat sau lăsat în urmă în cadrul dezvoltării UE.**

Pentru a atinge coeziunea teritorială, trebuie să introducem o politică voluntară de coeziune. Politica aceasta nu trebuie să fie o soluție universală pentru politicile UE care au rămas neschimbate indiferent de teritoriu, în baza unei opțiuni proprii, cum ar fi politicile de cercetare sau agricole. Nu se poate considera politica de coeziune sau coeziunea teritorială drept o soluție universală pentru toate aceste alte politici. Este deci un aspect important de luat în calcul pentru UE în viitor.

2. Cooperarea pare a fi o temă cheie în Cartea Verde. Ce probleme considerați că ar putea fi de depășit pentru a genera o cooperare regională reală la nivel transfrontalier și transnațional?

Nimeni nu contestă plusul de valoare de care beneficiază Europa datorită cooperării teritoriale. Aceasta trebuie consolidată ca instrument cheie pentru coeziunea teritorială.

Când privim la propriu granițele, ne aflăm în teritorii care, fără îndoială, oferă cele mai mari șanse pentru construirea viitoare a Europei. Acelea sunt zonele în care afectăm viețile de zi cu zi ale oamenilor. Există obstacole în domeniul securității sociale și în zona transporturilor, dar am convingerea că le vom putea depăși pe toate. UE trebuie să continue să privească acest proces ca pe un laborator pentru construirea unei Uniuni Europene cu o prezență zilnică. Cred că acesta este un lucru foarte important.

Toată lumea își dorește să vadă că se implementează bunele practici, dar acest lucru nu este posibil fără un anumit grad de finanțare și un anumit grad de reglementare europeană. Trebuie să afirmăm răspicat că, în ochii celor aleși, ai celor ce lucrează în instituții și ai celor implicați în aspectele economice și sociale ale teritoriilor, este de neconceput ca obiectivul curent al cooperării să fie reconsiderat după 2013. Da, se pot aduce îmbunătățiri. Se pot face reforme. Dar schimbul de bune practici nu se poate realiza gratuit și nu trebuie impuse restricții asupra cooperării teritoriale.

3. Care trebuie să fie rolul serviciilor publice în cadrul coeziunii teritoriale?

Tratatul de la Lisabona pune clar în legătură conceptul de servicii publice cu acela al coeziunii teritoriale, ceea ce reprezintă un aspect fundamental în construirea coeziunii teritoriale. Să ne gândim, de exemplu, la directiva privind serviciile poștale. Sunt sigur că, dacă am fi trimis înainte textul spre examinare, în ce privește cerințele politicii de coeziune teritorială, nu l-am fi putut folosi în aceeași formă, deoarece nu răspunde cerințelor coeziunii teritoriale. Serviciile publice sunt o dimensiune care trebuie reaplicată conceptului de coeziune teritorială. Acest fapt ar putea determina Europa să revizuiască mai multe aspecte legate de serviciile publice. Mi-ar fi plăcut să se pună mai mult accent pe aceasta în Cartea Verde.

În „concertul european” diversitatea regiunilor reprezintă forța Europei.

Andreas Faludi, Profesor de Sisteme de politică spațială în Europa, la Institutul de Cercetare OTB pentru Locuințe, Studii Urbane și de Mobilitate, din cadrul universității din Delft Membru onorific al Institutului Regal de Amenajare Urbană (RTPI, Regatul Unit) și al Asociației Școlilor Europene de Planificare (AESOP)

1. Ce schimbări vă așteptați să aducă pe teren recenta Carte Verde privind Coeziunea Teritorială?

Fiind un document de dezbatere, Cartea Verde privind Coeziunea Teritorială în sine nu are pretenția de „a schimba lucrurile în teren”, dar sigur că ne putem întreba care ar putea fi efectele dezbaterii pe care o va genera. În acești termeni, anticipez că se va acorda mai multă atenție locului unde se află domiciliile oamenilor și sediile companiilor, poziției pe care o ocupă comunitățile locale sau regiunile în relație cu partenerii lor, cu concurenții lor, cu piețele etc. Cu alte cuvinte, așa cum susțin pe bună dreptate Directivele Strategice Comunitare, „geografia contează”, iar eu sper că, în urma Cărții Verzi, actorii din domeniul public și privat își vor uni forțele pentru a înțelege mai bine geografia și modul în care trebuie să ia în calcul pozițiile lor geografice. Pe această bază, acești actori se pot înțelege mai bine și unul pe celălalt și își pot perfecționa politicile individuale și comune.

2. Cooperarea pare a fi o temă cheie în Cartea Verde. Ce probleme considerați că ar putea fi de depășit pentru a genera o cooperare regională reală la nivel transfrontalier și transnațional?

În acest moment, articularea preocupărilor de ordin teritorial și a strategiilor teritoriale este crucial conturată de un model instituțional care a evoluat de-a lungul secolelor, la baza piramidei aflându-se comunele, iar în vârful statul, existând și unul sau mai multe straturi intermediare. Acest model este atât de bine încetățenit, încât aproape că nu ne putem concepe în alți termeni propria persoană, instituțiile

și modul de organizare a legitimității democratice. În același timp, realitatea trece prin schimbări rapide, numeroase relații penetrând granițele puternice și încetățenite trasate pentru a asigura ordinea acestui sistem. S-au făcut progrese importante pentru facilitarea schimbărilor, dar modelul existent este încă foarte puternic. Prin urmare, asumarea răspunderii se face în termeni precum „comunitatea mea”, „regiunea mea”, „națiunea mea”, „electoratul meu”, tot astfel conturându-se și legitimitatea politică – aceasta fiind probabil cea mai mare provocare cu care se confruntă cooperarea interregională și transnațională.

3. De ce este atât de dificil de definit coeziunea teritorială – prima întrebare pe care o lansează spre dezbatere Cartea Verde, întrebare adesea ridicată în cadrul discuțiilor?

Ca și în cazul coeziunii economice și sociale, la fel de greu de cuprins în definiții simple, coeziunea teritorială este un concept plurivalent. Michel Barnier, care, în calitate de Comisar pentru Politici regionale între 2000-2004, a fost responsabil cu introducerea coeziunii teritoriale în dezbatere, a identificat mai multe elemente aferente ei: preocupările legate de echitate (cu alte cuvinte, locul în care sunt domiciliați oamenii nu trebuie să aibă o influență crucială asupra calității vieții lor); competitivitatea (regiunile și localitățile joacă fiecare un rol crucial pentru dezvoltare și crearea de locuri de muncă); durabilitatea și buna guvernare. Acestea reprezintă preocupări diferite și potențial contradictorii care trebuie specificate și, sperăm, reconciliate, de la caz la caz. Coeziunea teritorială este deci o invitație la dans, nu dansul în sine.

Lambert van Nistelrooij, Membru al Parlamentului European, Raportor asupra Cărții Verzi privind Coeziunea Teritorială și a celui de al Cincilea Raport Intermediar asupra Politicii de Coeziune

1. Ce schimbări vă așteptați să aducă pe teren recenta Carte Verde privind Coeziunea Teritorială?

Doresc să accentuez nevoia de „politici de tip orizontal” cu o abordare integrată, pentru eficientizarea guvernării teritoriilor. Bugetele și politicile UE se completează unele pe celelalte într-un teritoriu dat. Prin urmare, eu sprijin abordarea Comisiei de „conectare, cooperare și concentrare”. Aceasta duce la o privire de ansamblu pan-europeană asupra nivelului de dezvoltare și de bogăție. Dacă statele membre și autoritățile locale și regionale optează astfel, fondurile UE pot sprijini „vârful de dezvoltare”. Vedem noi entități de dezvoltare regională, de exemplu în regiuni transfrontaliere și „meta-regiuni”, precum regiunea Mării Baltice. Pe lângă aceste dezvoltări, coeziunea teritorială pune accent pe sprijinirea creșterii și a concurenței durabile în toate regiunile europene. **Alocarea viitoare a fondurilor europene va fi influențată de obiectivul nostru de a lucra într-o Europă simetrică, multipolară și echilibrată.**

2. Cooperarea pare a fi o temă cheie în Cartea Verde. Ce probleme considerați că ar putea fi de depășit pentru a genera o cooperare regională reală la nivel transfrontalier și transnațional?

În primul rând, regiunile învață mult unele de la altele și își împărtășesc experiența prin programe precum Regiunile de Schimbare Economică, Regiunile Cunoașterii și Inițiativa Europeană a Programului de Vecinătate. Europa are o tradiție puternică în ce privește cooperarea interregională și transfrontalieră. Investițiile în domeniul public și privat, coordonarea deschisă sau ecosistemele inovatoare sunt concepte moderne care trebuie sprijinite puternic. Regiunile și orașele reprezintă platforma teritorială pe care se conectează politicile și câștigă un plus de valoare.

În perioada 2007-13, obiectivul al treisprezecelea (cooperarea) a fost limitat în termeni financiari. Eu propun amplificarea acestui obiectiv. Puterea cooperării interregionale și transfrontaliere este uriașă și ar trebui să fie mai bine evidențiată.

3. Cum poate să contribuie Parlamentul la dezvoltarea dezbaterii politice asupra coeziunii teritoriale, în lumina recente publicării a Cărții Verzi?

În această etapă a discuțiilor privind coeziunea teritorială, Parlamentul va înainta idei noi și incitante pentru a alimenta dezbaterile privind viitorul politicii de coeziune. „Coeziunea teritorială” trebuie să reprezinte pentru cei interesați un concept orizontal ce are ca scop definirea impactului teritorial al coeziunii și al politicilor sectoriale într-un anumit teritoriu.

Prin urmare, Parlamentul European trebuie să solicite cu fermitate publicarea Raportului Oficial (Cartea Albă) privind Coeziunea Teritorială, la finalul procesului de consultare al Comisiei. Doar astfel se va pregăti traducerea „coeziunii teritoriale” în prevederi concrete, care ar trebui introduse în următorul pachet legislativ privind Fondurile Structurale pentru perioada de program post-2013. Am convingerea că Parlamentul European va proteja dimensiunea teritorială a politicilor noastre mai bine decât am făcut-o noi înainte. Aceasta va fi o abordare pentru întreaga zonă europeană, nu doar pentru regiunile mai sărace!

Ecosistemele inovatoare: cooperarea și schimbul de bune practici întăresc competitivitatea.

Jesús Bedoya Vega, Director General Adjunct pentru Economie în cadrul Ministerului Regional al Economiei și Finanțelor din Cantabria.

1. Ce schimbări vă așteptați să aducă pe teren recenta Carte Verde privind Coeziunea Teritorială?

Cartea Verde este un document foarte interesant, care alimentează gândurile și lansează dezbaterile cu privire la conceptele asociate coeziunii teritoriale. Totuși, în practică, desfășurarea acestei dezbateri este îngreunată de lipsa de idei și soluții concrete cu privire la aspectele financiare, acestea fiind fundamentale atunci când se încearcă implementarea ideilor pe care le conține documentul.

2. Cooperarea pare a fi o temă cheie în Cartea Verde. Ce probleme considerați că ar putea fi de depășit pentru a genera o cooperare regională reală la nivel transfrontalier și transnațional?

Ca punct de plecare, este esențial să definim și să delimităm natura și caracteristicile fiecărui tip de cooperare. Dificultățile, problemele și soluțiile privind cooperarea transfrontalieră sunt diferite de cele cu care se confruntă cooperarea transnațională sau interregională. În mod tradițional, cultura cooperării a prins rădăcini în granițele din jurul regiunilor și, prin urmare, implicarea agenților de cooperare transnațională nu va face decât să crească dacă se reușește întărirea și consolidarea zonelor de cooperare existente.

3. Cum evaluați cooperarea transnațională în zona de sud-vest a Europei, în care regiunea dumneavoastră are rol de „Autoritate de administrare”?

Evaluarea mea este, fără îndoială, una pozitivă; s-au făcut progrese mari în ultimii ani. Datorită acestor progrese, peste cinci sute de organizații din sud-vestul Europei au putut lansa proiecte

comune de cooperare, chiar și acolo unde nu se înregistrau experiențe de cooperare anterioare. Acesta este adevăratul succes al cooperării.

Asistența medicală, una din domeniile propice cooperării transfrontaliere.

Gruparea Europeană pentru Cooperare Teritorială (EGTC) – promovarea obiectivelor Cărții Verzi

„Coeziunea teritorială are în vedere adaptarea la realitățile și dificultățile de azi. Ea reprezintă un model european de dezvoltare durabilă și creare de locuri de muncă”, a explicat Danuta Hübner, Comisarul pentru Politica Regională, în lansarea dezbaterii privind viitorul politicii de coeziune.

GECT contribuie la reducerea complexității cooperării transfrontaliere.

Cartea Verde privind Coeziunea Teritorială vorbește despre dezvoltarea armonioasă pe întregul teritoriu UE și despre posibilitatea oamenilor de a valorifica din plin caracteristicile inerente regiunilor în care locuiesc. Competitivitatea, argumentează documentul, se bazează pe construirea de legături cu alte teritorii pentru utilizării atuurilor comune într-o manieră coordonată și durabilă – dar atunci când aceste atuuiri comune sunt partajate între regiuni diferite sau peste granițele statelor membre, situația se poate complica. Pentru a facilita trecerea la o cooperare teritorială mai strânsă, Comisia a înființat EGTC, care urmărește simplificarea administrației și a controlului financiar în ce privește cooperarea teritorială în Europa.

Ce este o EGTC?

Conceptul de EGTC a fost definit într-o reglementare din 2006 ca reacție la presiunea din partea euroregiunilor transfrontaliere și a unor organizații similare, care au solicitat un fundament juridic pentru cooperarea dintre ele. Într-o EGTC trebuie să fie implicate organisme din cel puțin două state membre – existând și posibilitatea de a avea membri din afara UE. Cei implicați se pot afla la orice nivel de guvernare, autorități regionale sau locale, asociații sau orice alt organism public.

Înființarea unei EGTC trebuie să fie orientată spre unul dintre următoarele tipuri principale de activitate. Poate fi vorba despre implementarea programelor sau a proiectelor europene de cooperare teritorială. Poate acoperi implementarea altor acțiuni de cooperare teritorială cofinanțate de UE. În sfârșit, poate desfășura și alte activități care nu au legătură cu proiectele finanțate de UE.

Ce beneficii poate aduce formarea unei EGTC?

Abordarea politicii de coeziune devine mai descentralizată: Prin programele 2007-13 se speră introducerea organizațiilor publice de la nivel sub regional, impulsționând astfel guvernarea la niveluri multiple. Combinându-se și formându-și o personalitate juridică, organizațiile se vor face mai bine auzite – acest lucru le oferă o modalitate suplimentară de a participa la implementarea de programe pe picior de egalitate cu organisme de guvernare de la nivel regional sau național.

Prin natura lor, aspectele complexe legate de înființarea unei EGTC pot părea descurajante: odată lansată însă, obstacolele în calea cooperării transfrontaliere, precum diferențele dintre sistemele juridice, structurile administrative și culturale, sunt înlăturate datorită funcționării unitare a grupului, pe baza aceluiași set de reglementări standard. Această abordare integrată oferă participanților o platformă recunoscută juridic pentru coordonarea diferitelor niveluri și forme de administrație, angajându-i într-o structură juridică integratoare. Ei au statura, angajarea politică, resursele și, lucru important, pot exploata know-how-ul existent pentru dezvoltarea și implementarea de strategii teritoriale, bazate pe o evaluare eficace a necesităților.

O EGTC în faza de creare

Cooperarea transnațională dintre regiuni este foarte intensă între Galicia (Spania) și nordul Portugaliei, după cum declară Eixo Atlântico.

Constituită din 34 de orașe din Galicia și nordul Portugaliei, Eixo Atlântico a fost lansată în 1992, având inițial rolul de a consolida solicitările de finanțare ale regiunilor în cadrul INTERREG. Acest obiect de activitate s-a extins în scurt timp, incluzând promovarea dezbaterii politice privind strategiile transfrontaliere de dezvoltare durabilă.

Deși au existat dificultăți – absența unui cadru legal transfrontalier, înainte de EGTC, a făcut ca alte niveluri administrative să perceapă grupul ca pe o intruziune în domeniul lor de activitate – gruparea regională s-a bucurat de succes. Aflată la a cincisprezecea aniversare, ea se încadrează în bugetul propriu, este implicată în constituirea unei EGTC și derulează strategii precum Agenda Locală Digitală i2020, care impulsionează noi tehnologii, și Serviciul de Studii care permite constituirea unei rețele a cercetătorilor.

De la conferința din Paris privind coeziunea teritorială

Coeziunea teritorială – credem că o vrem, dar nu știm sigur ce este

Oare cooperarea și competiția se exclud reciproc? Finanțarea pentru coeziune ar trebui canalizată spre teritoriile rămase în urmă din punctul de vedere al PIB-ului sau ar trebui folosită pentru dezvoltarea polilor de excelență? Cât de util este PIB-ul ca indicator? Acestea sunt doar câteva dintre întrebările formulate la conferința privind coeziunea teritorială și viitorul politicii de coeziune. Desfășurat la Paris în 30-31 octombrie, evenimentul a atras peste o mie de delegați dintr-o varietate de state membre și vorbitori din domeniul formulării de politici, domeniul academic și cel științific. Panorama a participat la conferință și raportează din Paris cu privire la temele de dezbatere, la atelierile concomitente și la rezumatul de la masa rotundă.

După cum au convenit vorbitorii, conceptul de coeziune teritorială nu este ușor de definit, fapt ce întărește necesitatea dezbaterii. Este mare nevoie de un consens cu privire la ce reprezintă ideea și la modul în care trebuie acționat pentru ca acest concept să funcționeze în termeni concreți, practici, dat fiind locul pe care îl ocupă termenul în Tratatul de la Lisabona. Deși neratificat în acest moment, vorbitorii și-au exprimat unanim speranțele că Tratatul va fi semnat, ceea ce ar impune necesitatea stabilirii unei definiții și a unei viziuni pe termen lung pentru conceptul de coeziune teritorială.

În deschiderea conferinței, Hubert Falco, Secretarul francez de Stat pentru Amenajarea Spațiului, a subliniat necesitatea unei dezbateri mai largi, care să îi includă pe cei activ implicați și pe orice membri ai publicului care consideră că au ceva de spus. „Această conferință este un semn al disponibilității noastre de a purta dialoguri de la nivelul local până la cel european, iar eu voi duce sinteza schimburilor de azi și de mâine la întrunirea din Marsilia a miniștrilor din 25-26 noiembrie”, a explicat el, deschizând evenimentul. Consultarea publică se va derula până la sfârșitul lui februarie.

Ultima zi a debutat cu un rezumat al concluziilor de la diferitele ateliere și a oferit vorbitorilor șansa de a răspunde la întrebările publicului. O ultimă masă rotundă s-a concentrat anume asupra viitorului politicii de coeziune. Printre alții, aici și-au exprimat gândurile Comisarul pentru Politici Regionale, Danuta Hübner, Pierre Dartout (Delegatul Interministerial pentru Amenajarea Spațiului și Competitivitatea Teritoriilor, Franța) și Mario Pezzini, Directorul Adjunct pentru Guvernare Publică și Dezvoltare Teritorială al Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD).

Lansarea dezbaterii, „deschiderea cutiei Pandorei”

Efectul globalizării asupra piețelor financiare a căror fragilitate o recunoaștem acum, schimbarea climatului, tendințele demografice – toate subliniază nevoia de adaptare la situația care se derulează în fiecare dintre regiunile din jurul UE.

Reuniți în principala sală de conferințe, delegații au auzit o evaluare aproape unanimă a ceea ce trebuie evitat, ceea ce nu trebuie să devină coeziunea teritorială: fondurile nu trebuie considerate o compensație în schimbul daunelor provocate de politicile sectoriale incorect gândite; **„fiecare stadiu de formulare a politicilor sectoriale trebuie să țină cont de teritoriu, altfel nu vom face decât să ne pierdem timpul”**, a spus Michel Debarre, Vicepreședintele Comitetului Regiunilor. Potrivit celor spuse de el, comitetul își menține cu fermitate hotărârea de a nu face din coeziunea teritorială o trusă pentru remedierea daunelor provocate de problemele apărute în urma implementării altor politici.

Vorbitorii au avut diferite idei privind menirea coeziunii și modul în care se pot atinge obiectivele acesteia, dar cu toții au fost de acord că dezbateră a fost una crucială, deși complicată, în care a trebuit să se răspundă la întrebări precum: Coeziunea teritorială, da sau nu? Ce trebuie finanțat și pentru cine? Politici integrate sau sectoriale? Care este rolul guvernării la niveluri multiple? Unde se situează coeziunea teritorială în cadrul altor politici? Comparând lansarea unei asemenea dezbateri cu deschiderea cutiei Pandorei, Jan Olbrycht, membru al Comisiei REGI a Parlamentului European, a arătat că, deși subiectul va genera conflicte de opinie, el trebuie lansat și clarificat. „Dezbateră a fost bună pentru construirea statului și este un proces de învățare pentru buna guvernare în noile state membre”, a afirmat el.

Coeziunea și Politica Agricolă Comună

O jumătate din Europa este predominant rurală, găzduind 20 % din populație: Europa Centrală și de Est se caracterizează printr-o pondere mai mare a zonelor rurale, care se confruntă simultan cu problemele migrării și ale modernizării. Modul în care sunt folosite zonele rurale se schimbă, funcția lor prezentând diferențe de la un stat membru la altul, adesea ca rezultat al caracteristicilor geografice sau al politicii naționale. Un lucru rămâne valabil pentru întreaga UE: regiunile rurale prezintă cele mai mari variații ale PIB-ului pe cap de locuitor.

Conform previziunilor Comisiei, fermele vor pierde cinci milioane de locuri de muncă până în 2014. **Cu toate acestea, dintr-o perspectivă economică, regiunile rurale nu trebuie considerate sistematic ca fiind în declin.**

Un exemplu al punctelor discutate:

- Politica Agricolă Comună are o dimensiune teritorială incontestabilă, în special dacă ne gândim la statutul zonelor defavorizate, la măsurile agro-ecologice, LEADER și diferitele tipuri de producție puternic legate de geografie.

Întrebări puse în discuție: În acest caz, ar trebui consolidată dimensiunea teritorială a Politicii Agricole Comune? Este nevoie de o contribuție a Politicii Agricole Comune în sensul coeziunii? Factorii care elaborează politici ar trebui să consulte studiile privind impactul teritorial?

- Zonele rurale se confruntă cu mai multe dificultăți, unele dintre acestea aflându-se chiar în centrul Politicii Agricole Comune și al politicilor de coeziune. Complicațiile cu care se confruntă statele membre se datoresc probabil, parțial, unei distribuții neclare a obiectivelor și a domeniului de aplicabilitate între politicile de coeziune și cele de dezvoltare rurală.

Întrebări puse în discuție: Ar trebui evaluate acele măsuri ale politicii de coeziune care contribuie la dezvoltarea teritoriilor rurale? Ar trebui să existe o politică europeană unică, dedicată numai aspectelor rurale? Ar trebui reevaluat managementul fondurilor regionale? Cum poate fi asigurată guvernarea multi-sectorială și la niveluri multiple?

Dezvoltarea durabilă

Una dintre principalele dificultăți cu care se confruntă azi Europa este implantarea unui sistem economic care să îmbine competitivitatea, restricțiile privind carbonul și securitatea energiei. Promovarea surselor de energie regenerabile implică o trecere semnificativă de la producția relativ marginală la cea în masă. Dificultatea cu care se confruntă politica de coeziune este de a reconcilia obiectivele Strategiei de la Lisabona, care pune accent pe dezvoltare și locuri de muncă, cu cele ale Strategiei Gothenburg, care se concentrează asupra dezvoltării durabile.

Schema comercială a emisiilor, promovarea energiei regenerabile, sporirea eficienței energetice și a captării CO₂-ului și tehnicile de stocare vor contribui toate la combaterea emisiilor de gaz. **Este clar că statele membre doresc luarea în calcul a factorilor teritoriali la nivel național atunci când se definesc obiectivele care li se cer.**

Fără îndoială, schimbarea climatului și impactul acesteia va prezenta diferențe de la o regiune la alta, iar capacitatea teritoriilor de a-i face față va fi determinată de geografia lor și de opțiunile strategice și istorice în ce privește amenajarea spațiului, politicile de energie și dezvoltarea economică.

Printre întrebările puse în discuție se numără:

- De ce ar trebui considerate diversitatea și potențialul teritoriilor drept condiții importante în lupta contra schimbării climatului?
- Este decisivă intervenția autorităților publice de la nivel comunitar, național și local în lupta contra schimbării climatului?
- În ce măsură depinde succesul strategiilor teritoriale pentru dezvoltare durabilă de integrarea strategiilor de la Gothenburg și Lisabona?

Coeziunea teritorială și guvernarea

Panorama a participat la atelierul pe tema guvernării, unde printr-un aspect cheie pus în discuție a fost dificultatea definirii teritoriului: vorbim despre teritoriu ca unități de guvernare sau despre pământul în sine? Dacă este pământul în sine, includem în definiție locuitorii sau nu? Guvernarea are și ea sensuri diferite în statele membre. „De ce nu există cursuri universitare privind guvernarea?” a întrebat Jean Marie Beaupuy, un membru francez al Parlamentului European.

A fost pusă în discuție cooperarea, atât între diferite niveluri de guvernare, cât și între teritorii. În opinia lui Beaupuy, guvernarea este optimă atunci când implică atât guvernarea instituțională, care este obligatorie, cât și guvernarea bazată pe parteneriate, care cuprinde și organizațiile voluntare ce depășesc cerințele administrației în reacția lor față de nevoile cetățeanului. „Acest tip de cooperare poate să identifice subiectul, să diagnosticheze problema, să adopte un plan de acțiune și să desfășoare acțiunile”, a afirmat el, adăugând că principala dificultate o reprezintă nu banii necesari, ci natura umană. **„Trebuie să le demonstrăm oamenilor că partajarea puterii nu este o amenințare.”**

Unele state membre au rețineri pentru că văd o amenințare în formarea de grupuri cooperante și interactive între regiunile de

frontieră. Dar la conferință s-a vorbit despre contribuția semnificativă pe care o poate avea cooperarea dintre regiuni, sub forma Grupării Europene pentru Cooperare Teritorială (EGTC), pentru realizarea obiectivelor reciproce. Peter Udvardi, Director al uneia dintre primele EGTC-uri din UE, Ister Granum, a explicat că regiunile implicate în Ungaria și Slovacia au fost entuziasmate de șansa de a forma o EGTC. „Lipsa de instituții comune reținuse regiunile.” Comitetul lor de consiliere este compus din reprezentanți de la trei dintre cele mai mari companii care sunt angajatorii cheie ai zonei, trei camere de comerț și industrie și patru membri ai parlamentului regional al ONG-ului. Cooperarea acoperă domeniul logisticii, al transmisiilor radio-TV, al industriei, al îngrijirii medicale, pentru care au stabilit un sistem regional și un turism, cu rute tematice care explorează regiunile.

Vorbind despre Strategia UE a Mării Baltice, **Colin Wolfe, șeful DG REGIO în probleme de cooperare regională**, a rezumat opinia: **„Coeziunea înseamnă depășirea distanței, a divizării și a inegalității.”**

Printre întrebările puse în discuție se numără:

- Ar trebui să existe un Consiliu de Miniștri pentru dezvoltare teritorială la nivel european?
- Cum ar trebui promovată coerența politicilor UE cu impact teritorial pentru a sprijini dezvoltarea durabilă la nivel național și regional?
- Cum se poate consolida cooperarea trans-europeană pentru a facilita conectivitatea și integrarea teritorială?

Cum se integrează coeziunea teritorială în procesul de la Lisabona

Al patrulea raport asupra coeziunii a arătat că exista un risc tot mai mare de apariție a unui dezechilibru teritorial ca urmare a concentrării dezvoltării, a inovației și a producției în cele mai dinamice regiuni ale Uniunii. Este subliniată astfel necesitatea luării în calcul a modului în care Strategia de la Lisabona influențează diferite teritorii și potențialul acestora de a valorifica strategia.

Cei mai mulți sunt de acord că trebuie cunoscută mai bine diversitatea teritorială și privită mai cu atenție scara folosită

pentru măsurarea și definirea teritoriilor atunci când se stabilesc obiectivele și se implementează Strategia de la Lisabona.

Cooperarea teritorială accelerează difuzarea și transferul de bune practici, iar politica de coeziune în ansamblu, cu obiectivele și instrumentele sale, sprijină în mod semnificativ Strategia de la Lisabona.

Printre întrebările puse în discuție se numără:

- Dacă răspândirea echilibrată a activității economice reprezintă esența coeziunii economice, sociale și teritoriale, care este rolul autorităților publice în asigurarea că se exploatează din plin potențialul tuturor teritoriilor Europei?
- Poate coeziunea teritorială să contribuie la atingerea obiectivelor UE în ce privește dezvoltarea și locurile de muncă?
- Ce politici de inovație trebuie implementate pentru a evita o scindare tehnologică între teritoriile cu potențial ridicat și cele mai puțin avansate?
- Credeți că strategiile adaptate privind inovațiile la nivel regional, bazate pe diagnosticarea specifică a punctelor forte și a celor slabe și pe parteneriate locale, ar trebui să devină standard pentru politica regională?

Ce urmează?

Sesiunea finală a explorat mai multe întrebări decât răspunsuri, ridicând mai multe probleme decât soluții, dar întrebările au fost pertinente, iar problemele mai clar definite. Comentariul de deschidere din ziua anterioară al Katarinei Mather-nova, Directorul General Adjunct al REGIO, potrivit căruia „conceptul de **coeziune teritorială este greu de definit, dar se umple de tot mai multe semnificații**”, a părut să se confirme.

Deși Tratatul de la Lisabona, în care este cuprins conceptul de coeziune teritorială, nu este ratificat, conferința a afirmat clar că subiectul nu duce lipsă de opinii și preocupări: cât de mult va afecta cooperarea teritorială puterea statelor membre? Dacă planificarea fiecărei politici la fiecare nivel trebuie să ia în calcul coeziunea teritorială și o apreciere a caracteristicilor individuale ale teritoriilor, cum se poate realiza în fapt acest lucru? „În funcție de loc”, „indicatori mai buni”, „o privire mai atentă asupra hărții”, „fondurile nu trebuie considerate o trusă de prim-ajutor”, „cooperarea și competiția mână în mână”: Fără îndoială, subiectul va fi în centrul multor altor dezbateri, iar Cartea Verde a Comisiei și consultarea publică următoare ei au venit într-un moment bun.

Frontierele nu constituie un obstacol pentru coeziunea teritorială.

Așadar, unde ne situăm acum? Argumentând că acesta nu este momentul potrivit pentru a formula directive și reglementări, Andreas Faludi, Profesor de Sisteme de Politică Spațială la Universitatea Tehnică din Delft, a îndemnat la continuarea „planificării pragmatice a politicii”, împreună cu evaluările sistematice ale impactului desfășurate de panourile de analiză transnaționale și subnaționale și cu urmărirea viguroasă a politicilor de coeziune la toate nivelurile.

Este dificil de definit termenul de „teritoriu”: cuvântul este legat, pe de o parte, de ideea statelor naționale, țările nefiind țări în absența unui teritoriu, iar pe de altă parte, teritoriile se conturează acum ca produse ale intenției umane. „Există un conflict între cele două noțiuni”, a explicat Faludi, adăugând că este foarte dificil pentru statele membre să renunțe la competențele lor în favoarea grupurilor transnaționale.

În timp ce statelor membre le poate veni greu să creadă în influența pozitivă pe care o poate avea cooperarea dintre regiuni asupra competitivității și a vieților cetățenilor lor, pentru acei factori politici deja convinși, problema ține mai degrabă de modul în care se poate evalua impactul lor în teren. Cel mai frecvent utilizat indicator, PIB, nu poate oferi o descriere suficient de detaliată a situației. După cum a explicat Mather-nova, indicatorii pot avea funcții normative sau descriptive; în prima categorie, PIB-ul ocupă și va continua să ocupe un loc central, datorită robusteții sale; în a doua categorie, Comisia colaborează cu Eurostat pentru o mai bună înțelegere a dinamicii.

Indiferent de soluția pe care o vor găsi, ea nu va mulțumi pe toată lumea. „Indicatorii sunt o problemă reală, pentru că fiecare stat membru încearcă să determine relevanța lor în situația proprie”, a spus Faludi.

După cum a explicat Comisarul Hübner: „Avem o piață internă structurată pentru competitivitate și cadrul stabil, macro-economic al zonei euro. Avem apoi politica de coeziune, care respectă armonia socio-economică și prețuiește solidaritatea. **Avem nevoie de această politică unică de coeziune, responsabilă față de toate societățile, teritoriile și regiunile. Aceeași monedă, aceeași piață, aceeași politică de coeziune.**”

Criza din domeniul creditelor își face simțită prezența

Deși nimeni nu își imagina aceasta în momentul planificării conferinței, haosul de pe piețele financiare ar putea periclita mii de proiecte inovatoare în întreaga Europă, având un impact dramatic și asupra locurilor de muncă și a activității economice.

Michael Ralph, purtătorul de cuvânt al lui Vladimir Spidla, Comisarul pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și egalitate de șanse, a exprimat temerea ca această criză să pună sub semnul îndoielii ceea ce s-a realizat ca urmare a Strategiei de la Lisabona. „Fondurile sociale pot și trebuie să fie folosite pentru a stimula muncitorii și companiile noastre – este un lucru esențial pentru dezvoltarea viitoare. **Trebuie să nu uităm niciun moment că, în perioadele de recesiune, cei mai slabi suferă cel mai mult.**”

Amenințarea unui cerc vicios a fost schițată de Alain Rousset, Președintele Asociației Regiunilor Franceze la pre-conferință, în întrunirea cu presa de la deschidere. El a solicitat finanțări pe termen scurt pentru a ajuta companiile și institutele de cercetare din UE să traverseze următorii unu sau doi ani. „Referitor la prezent, impactul și durata crizei financiare trebuie reduse la minim. Riscăm blocarea investirii creditului deoarece munca de inovație este blocată ca urmare a insuficienței creditului.” El se teme că, în cazul în care creditul public nu este suficient de substanțial, băncile nu se vor implica.

Delegații Comisiei au oferit asigurări în cadrul conferinței că se implementează măsuri financiare pentru ușurarea situației statelor membre.

Care este opinia publicului?

„A fost o conferință foarte bine organizată și interesantă, cu contribuții dinamice din partea vorbitorilor. Deși punctele cheie sunt acum mai clare, ar fi fost interesant să îi auzim și pe cei care nu sunt de acord cu noțiunea de coeziune și cu dimensiunea sa teritorială. Ar fi fost interesant ca dezbaterile să fie mai robuste.”

Concha Játiva Sevilla - implicată în politica regională la Directoratul General pentru Economie al guvernului provinciei Valencia.

Ce înseamnă teritoriul pentru dumneavoastră?

IT

Territorio – ținut guvernat, mărginit de granițe

DE

Gebiet – spațiu

Territorium – un ținut și locuitorii acestuia

FI

Alue – zonă

FR

Territoire – un ținut și locuitorii acestuia

EN

Territory – ținut aflat în posesie, ceea ce deține cineva

Terrain – o întindere de pământ privită sub raportul caracteristicilor sale fizice

EL

Έδαφος – sol; întindere de pământ, suprafață

Ordinea de zi

Date	Eveniment	Locație
5-6 februarie 2009	Conferința actorilor principali privind strategia UE pentru Regiunea Mării Baltice http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/events_en.htm	Rostock (Germania)
9-13 februarie	Directoratul General pentru Energie și Transporturi din cadrul Comisiei Europene, instituțiile europene și principalii actori din domeniul energiei durabile pregătesc împreună a treia ediție a Săptămânii Europene a Energiei Durabile (EUSEW) http://www.fedarene.org/events/Fedarene_events/Eusew_2009/Eusew2009_events.htm	Bruxelles și alte orașe din întreaga Europă
Sfârșitul lunii februarie	Se încheie perioada de consultare publică asupra Cărții Verzi privind Viitorul Coeziunii Teritoriale – analiza rezultatelor consultării trebuie publicată spre sfârșitul primăverii	
21-24 iunie	Conferința ISPIM - Viitorul Inovației, organizată de ISPIM, găzduită de Camera Federală Economică Austriacă și sprijinită de DANUBE - Programele Europene pentru Formare, Cercetare și Tehnologie și Ratio Strategy & Innovation Consulting http://conference.ispim.org/	Viena (Austria)
25-29 august	Al patruzeci și nouălea Congres Anual al Asociației Regionale Europene de Știință http://www.ersa.org/spip.php?rubrique2	Łódź, (Polonia)

Exprimați-vă opinia

Procesul de consultare asupra Cărții Verzi privind Coeziunea Teritorială se va încheia la sfârșitul lunii februarie, iar Comisia așteaptă cu mult interes să afle opinia dumneavoastră în legătură cu acest subiect.

Linkul de mai jos vă conduce spre o pagină web dedicată procesului de consultare, unde puteți citi textul Cărții Verzi și aveți posibilitatea de a vă exprima opinia.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_ro.htm

Pentru mai multe informații privind modul în care vă puteți trimite reacția, pe cine puteți contacta pentru a afla mai multe și a citi o bibliografie pe această temă, accesați:

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/consultation_ro.htm

Contribuțiile primite vor fi publicate pe Internet. Este important să citiți declarația specială de confidențialitate afișată pe site, care conține informații privind modul în care vor fi procesate datele dumneavoastră personale și contribuția dumneavoastră.

REGIO și rețelele

Viitorul Regiunii Mării Baltice

Comisia vă invită să comentați și să contribuiți la un proiect de strategie pentru Regiunea Mării Baltice, prin intermediul site-ului strategiei. Începutul lunii noiembrie a marcat lansarea unei consultări publice, care s-a derulat până la sfârșitul anului 2008. Contribuțiile vor fi publicate pe Internet. În urma strategiei, regiunea va deveni: durabilă din punct de vedere ecologic, prosperă, accesibilă, atractivă, sigură și fără riscuri. În documentul de consultare se pune întrebarea cum ar putea fi urmărită în cel mai bun mod finanțarea, cum trebuie echilibrate cerințele de mediu cu dezvoltarea și creșterea regiunii și cum trebuie organizată într-un mod mai rațional utilizarea spațiului maritim. Pentru rezolvarea acestor aspecte și a altora puse în discuție, va fi nevoie de cât mai multe contribuții pozitive – zona fiind una de o complexitate unică. Printre țările implicate se numără opt state membre, Norvegia și o parte din Federația Rusă. Strategia va fi finalizată și prezentată sub forma unei Comunicări către Consiliu până în iunie 2009. În același timp, autoritățile de management ale programelor UE privind politica de coeziune se vor întruni în Suedia pentru a pune în legătură acțiunile definite în strategie cu finanțarea disponibilă din partea politicii de coeziune. Unul dintre numerele viitoare ale revistei Panorama va fi dedicat în întregime Regiunii Mării Baltice. http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/baltic/consultation_en.htm

Registrul anual regional Eurostat

În ediția din 2008 a registrului anual regional Eurostat se află o privire generală asupra celor mai noi evenimente economice, sociale și demografice din cele 271 de regiuni ale celor 27 de state membre UE, precum și din regiunile celor trei țări candidate (Croatia, fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Turcia) și din patru țări EFTA (Islanda, Liechtenstein, Norvegia și Elveția). Registrul anual al Biroului de Statistică al Comunităților Europene conține o mare diversitate de date din diferite domenii statistice și include capitole privind populațiile, statisticile urbane, PIB-ul, conturile de familie, statistici privind structura activității economice, piața muncii, transporturile, turismul, știința, tehnologia și inovația, sănătatea, agricultura, costurile forței de muncă și productivitatea sectorială. <http://ec.europa.eu/eurostat>

Conferința Rețele pentru Rezultate și Regiostars 2009

Sub titlul „Rețele pentru Rezultate”, Directoratul General pentru Politica Regională al Comisiei Europene și alte servicii ale Comisiei vor desfășura conferința anuală a inițiativei „Regiunile pentru schimbare economică”, în 16 și 17 februarie 2009, în cooperare cu Comitetul Regiunilor. Obiectivul conferinței este de a permite celor peste 500 de participanți, prin nouă ateliere, să stabilească legături și să facă schimb de bune practici pentru urmărirea Strategiei de la Lisabona privind creșterea și crearea de locuri de muncă la nivel regional. Discutând politica regională europeană și instrumentele acesteia, regiunile pot învăța unele de la altele și pot transpune în acțiune exemplele de bună practică și guvernare, prin politici și programe acceptate la nivel general. Înregistrarea se poate face de la începutul lunii decembrie, pe site-ul Inforegio.

În seara de 16 februarie, Comisarul European pentru Politica Regională, Danuta Hübner, va prezenta premiile „RegioStars” pe 2009 pentru proiectele regionale câștigătoare, urmărind diseminarea bunelor practici în dezvoltarea regională europeană.

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm

Munca în slujba Regiunilor – Politica regională UE 2007-13

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/working2008/work_ro.pdf
Totul despre politica regională europeană. Text disponibil în 22 de limbi.

Politica de coeziune 2007-13 Date despre țări

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/info_en.htm
O privire generală asupra priorităților naționale de investiții, a alocațiilor financiare și a previziunilor privind impactul politicii de coeziune în cele 27 de state membre.

Text disponibil în engleză, franceză și germană și limba/limbile statului membru.

Al cincilea raport interimar privind coeziunea economică și socială Regiuni mai dezvoltate, o Europă mai dezvoltată

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/interim5/com_2008_371_ro.pdf
Text disponibil în 22 de limbi.

Politica de coeziune 2007-13 Comentarii și texte oficiale

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2007/publications/guide2007_en.pdf
Textul este acum disponibil în toate cele 22 de limbi.

*Textul complet al legilor,
al propunerilor
și al documentelor oficiale UE
este disponibil online la adresa
<http://eur-lex.europa.eu/ro/index.htm>*

Online

http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/recovery/

Criza financiară – reacția din partea politicii europene de coeziune. Pentru a afla cum contribuie politica de coeziune la planul de recuperare economică al Comisiei Europene, consultați noua secțiune de pe site-ul Inforegio. În 26 noiembrie, ca reacție la criza economică și la recesiunea din economia europeană, Comisia Europeană a prezentat un plan amplu de recuperare pentru Europa. Politica europeană de coeziune aduce o contribuție considerabilă la acest plan. O serie de măsuri, atât legislative, cât și de altă natură, au fost luate pentru a ajuta la accelerarea implementării proiectului în teren și la creșterea încrederii și a dinamismului în cadrul economiei europene.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/regions2020/index_en.htm

REGIUNI 2020: Raportul Comisiei cu privire la dificultățile viitoare este acum online

Un nou raport, „Regiuni 2020”, elaborat de Directoratul General pentru Politica Regională al Comisiei Europene, oferă o primă analiză anticipativă a probabilității impactului regional a patru dintre cele mai mari dificultăți cu care se confruntă Europa: globalizarea, schimbarea demografică, schimbarea climatului și resursele energetice. Folosind o serie de indicatori, raportul estimează gradul de vulnerabilitate al regiunilor europene față de aceste dificultăți și examinează posibilele inegalități pe care ele le pot genera în UE. Concluziile vor fi folosite în procesul de reflecție asupra viitorului politicii europene de coeziune.

<http://www.interreg4c.eu/>

INTERREG IVC face parte din obiectivul european de cooperare teritorială și urmărește punerea în legătură a regiunilor experimentate cu altele care au nevoie de experiența acestora, facilitând schimbul de cunoștințe și bune practici. Site-ul oferă apeluri de propuneri, pachete de solicitări de finanțare și informații privind punctele de contact apropiate.

<http://lisbon.cor.europa.eu/lisbon-monitoring-platform.html>

Platforma de monitorizare de la Lisabona este o secțiune a site-ului Comitetului Regiunilor care studiază relația dintre politica de coeziune și obiectivele de dezvoltare și locurile de muncă incluse în strategia de la Lisabona. Această platformă are o diversitate de obiective, printre care se numără identificarea obstacolelor cu care se confruntă autoritățile locale pe parcursul implementării strategiei și sprijinirea acestora pentru a găsi soluții realiste, oferind autorităților locale și regionale o bază de argumentare în dezbaterile lor naționale și monitorizând modul în care guvernele regionale și locale contribuie la programele de reformă națională legate de dezvoltare și de locurile de muncă. În ansamblu, site-ul oferă analiză și consiliere.

Consultarea publică are nevoie de ideile dumneavoastră

Acest număr a fost dedicat analizei Cărții Verzi a Comisiei privind viitorul coeziunii teritoriale. Dacă nu ați avut timp să citiți publicația, vizitați site-ul, pe care puteți citi lucrarea și vă puteți exprima opinia în perioada de consultare publică. Nu uitați că la sfârșitul lunii februarie se încheie consultarea, deci dacă aveți idei, speranțe sau temeri, acum este momentul să le exprimați.

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/index_ro.htm

Contacte

Raphaël Goulet
Avenue de Tervuren 41, B-1040 Bruxelles
Fax (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

ISSN 1830-933X

© Comunitățile Europene, 2008
Reproducerea este permisă cu condiția menționării sursei.

Tipărit în Belgia

BIROUL PUBLICAȚIILOR OFICIALE
ALE COMUNITĂȚILOR EUROPENE
L-2985 Luxemburg

Oficiul pentru Publicații
Publications.europa.eu